

Materiał informacyjny DPG nt. polskich zależności od zewnętrznych rynków – cz. II

Metoda: Wskaźnik Podatności Zewnętrznej (EXVI)

Wnioski

W polskim imporcie wysoką podatność na zagrożenia zewnętrzne mierzoną wskaźnikiem EXVI ($EXVI \geq 0,6$) notowało w 2024 r. 318 towarów, które odpowiadały za 7% całkowitego polskiego importu (26,8 mld USD). W obrotach tymi towarami został wygenerowany deficyt w wysokości 26,4 mld USD. **Najwięcej w ujęciu ilościowym towarów o wysokiej podatności** znalazło się w **sektorze chemicznym (93)**, głównie pochodziły z Niemiec, Chin, Francji, jak również w **sektorze rolno-spożywczym (73)**, głównie z Norwegii, Niderlandów i Niemiec.

W branży wyrobów elektromaszynowych, towarów z wysoką podatnością znalazło się relatywnie niewiele (16), niemniej aż w 77% pochodziły z **Chin**. Szczególnie niebezpieczne może być to w przypadku dóbr pośrednich, jak i części nadających się wyłącznie lub głównie do aparatury nadawczej i odbiorczej do radiotelefonii, radiotelegrafii, radiofonii lub telewizji oraz m.in. modułów TV¹.

Warto odnotować, że za zdecydowaną większość w ujęciu wartościowym importu towarów podatnych na zagrożenia zewnętrzne odpowiada **ropa**, której przywóz jest zdominowany przez dwa rynki, tj. Arabię Saudyjską i Norwegię.

Na liście towarów zależnych, niemniej już ze znacznie mniejszymi wartościami, znalazł się także szereg produktów o znaczeniu strategicznym, w tym m.in. surowce i półprodukty wykorzystywane w zaawansowanych gałęziach przemysłu (**różne metale, zaawansowane tworzywa sztuczne i związki chemiczne**) oraz **leki**, w tym penicylina, leki zawierające pseudoefedrynę.

W ujęciu geograficznym **największy udział (80%) w imporcie towarów podatnych na zagrożenia zewnętrzne pochodzi z krajów trzecich** (głównie Arabia Saudyjska i Norwegia, ze względu na import ropy). **Chiny odpowiadają za 7,9% tego importu**, a USA 5,5%.

Szczególnie dużą zależność od krajów trzecich widać w przypadku produktów mineralnych, przemysłu elektromaszynowego oraz wyrobów ceramicznych. Z kolei udział krajów unijnych w przywozie towarów podatnych na zagrożenia wyniósł w 2024 r. ok. 20%, w tym Niemiec 9,1%, Niderlandów 2,7%, Francji 1,6%. Kraje unijne mają większe znaczenie w imporcie do Polski towarów z **sektora drzewno-papierniczego oraz chemicznego**.

25 towarów na poziomie HS6/CN6 wykazało z kolei skrajnie wysoką podatność na zagrożenia zagraniczne ($EXVI > 0,9$). **W 2024 r. odpowiadały one za ok. 0,4% całkowitego polskiego importu (1,4 mld USD)**. W obrotach tymi towarami został wygenerowany deficyt w wysokości 1,4 mld USD.

W celu zmniejszenia podatności polskiego handlu zagranicznego na zewnętrzne szoki kluczowe jest podejmowanie działań w obszarach dywersyfikacji, bezpieczeństwa łańcuchów dostaw oraz wsparcia technologicznego.

¹ CN852990 - Części nadające się wyłącznie lub głównie do aparatury objętej pozycjami od 8524 do 8528 (z wyłączeniem anten, reflektorów do anten i ich części) - moduły płaskich wyświetlaczy; aparatura nadawcza i odbiorcza do radiotelefonii, radiotelegrafii, radiofonii lub telewizji; kamery telewizyjne; kamery wideo; kamery cyfrowe; aparatura radarowa, radionawigacyjna oraz do zdalnego sterowania drogą radiową; aparatura odbiorcza dla telewizji.

Metodologia

Lista produktów zależnych od zagranicznych źródeł została przygotowana w oparciu o opracowany przez Komisję Europejską **Wskaźnik Podatności Zewnętrznej (EXVI)**. Jest to narzędzie monitorujące, które wykorzystuje dane handlowe do identyfikacji i pomiaru podatności na zagrożenia zewnętrzne w różnych segmentach gospodarki. Jako wskaźnik złożony, EXVI ocenia podatność produktów, sektorów i gospodarek w globalnym systemie handlowym, analizując zależności handlowe i pozycje konkurencyjne oraz kwantyfikując narażenie gospodarcze na wstrząsy zewnętrzne. Opiera się on na bardzo szczegółowych danych (towary na poziomie HS/CN6) i jest oparty na prostym systemie punktacji, którego **skala zawiera się od 0 (najniższa podatność) do 1 (najwyższa podatność)**.

Wskaźnik opiera się na **dwóch filarach**: pierwszy koncentruje się na **ryzyku wynikającym z zależności od zagranicy**, badając stopień **dywersyfikacji importu** oraz **bilans handlowy**, a drugi uwzględnia **ryzyko wynikające ze słabej pozycji na rynku globalnym**, oceniając mocne i słabe strony konkurencji poprzez **różnice cenowe** i względne **przewagi komparatywne**.

Ryzyka te zostają skomasowane i **traktowane jako jedno – podatność na zagrożenia zewnętrzne**.

Warto odnotować, że w toku prac nad EXVI - aby ograniczyć wpływ skrajnych, nietypowych obserwacji na wyniki analizy, dla wskaźników tych dwóch filarów zastosowano winsoryzację na poziomie 90%. W praktyce oznacza to, że dla wszystkich produktów (HS6) został wyznaczony dolny i górny próg rozkładu danych (odpowiednio 5. i 95. percentyl). Następnie wartości skrajnie niskie i skrajnie wysokie zostały „przycinane” do tych progów - czyli wszystkie wartości powyżej górnego progu zostały zastąpione jego wartością, a wszystkie poniżej dolnego progu podniesione do jego poziomu. Dzięki temu ekstremalne obserwacje nie zniekształcają skali i nie dominują wyników.

Szczegółowe obliczenia zostały przedstawione w załączniku 1.

Wskaźnik podatności na zagrożenia zewnętrzne (EXVI)

Analiza z wykorzystaniem wskaźnika EXVI pozwala na prezentację listy towarów podatnych na zagrożenia zewnętrzne².

Na poziomie HS6 skrajnie wysoką podatność na zagrożenia zewnętrzne (EXVI>0,9) w 2024 r. wykazały następujące produkty:

- oleje ropy naftowej i minerałów bitumicznych, zawierające => 70 % masy olejów ropy naftowej, zawierające biodiesel, inne niż oleje odpadowe;
- różne mieszane alkilobenzeny i mieszane alkilonaftaleny;
- masa celulozowa drzewna siarczynowa półbielona lub bielona, z drewna drzew iglastych;
- rury przewodowe ze szwem, o przekroju koła, śr. zewnętrznej > 406,4 mm, z żeliwa lub stali, do rurociągów ropy naftowej lub gazu;
- gładzica bez mięsa rybiego i filetów z poz. 0304, świeża lub schłodzona, z wyjątkiem wątróbek, ikry i mleczu;
- nerka (łosoś nerka) bez mięsa rybiego i filetów z poz. 0304, zamrożona, z wyłączeniem wątróbek, ikry i mleczu;
- kształtki ze szkła, w arkuszach lub kształtkach, nawet z warstwą pochtaniającą, odblaskową lub przeciwodblaskową, ale nieobrobione inaczej;

² Analizie poddano towary na poziomie CN6/HS6 dla których dostępne były dane umożliwiające obliczenie EXVI.

- rudy i koncentraty żelaza, inne niż wyprażone piryty żelazowe, nieaglomerowane;
- tkaniny bawełniane, zawierające 85 % masy lub więcej bawełny, o masie powierzchniowej większej niż 200 g/m², barwione, o splocie płóciennym;
- wyroby walcowane płaskie ze stali nierdzewnej, o szerokości mniejszej niż 600 mm, nieobrobione więcej niż walcowane na gorąco, o grubości < 4,75 mm;
- zarodki zbóż, całe, miażdżone, płatkowane lub mielone;
- smoła drzewna; oleje ze smoły; kreozot drzewny; drzewna benzyna ciężka; pak roślinny, browarniany itp. preparaty na bazie kalafonii, kwasów żywic. i paku roślin.;
- przędza z innych włókien tekstylnych roślinnych, bez przędzy z włókien kokosowych i z konopi siewnych; przędza papierowa;
- sztaby i pręty, ze stali stopowej krzemowo-manganowej, walcowane na gorąco, w nieregularnych kręgach;
- płyty, arkusze i pasy z miki aglomerowanej lub regenerowanej, nawet na podłożu z papieru, tektury lub innych materiałów;
- ogórki i korniszony tymczasowo zakonserwowane, nienadające się do bezpośredniego spożycia;
- d-sorbit (sorbitol);
- ścier drzewny mechaniczny;
- węgórze przetworzone lub zakonserwowane, całe lub w kawałkach, ale niemielone
- szarpanka rozwłókniona, bawełniana
- szparagi przetworzone lub zakonserwowane inaczej niż octem lub kwasem octowym, niezamrożone
- tkaniny bawełniane, zawierające < 85% masy baw., zmieszanej głównie lub wyłącznie z włóknami chem., o masie pow. <= 200 g/m², zadrukowane, o spl. płóciennym
- orzeszki ziemne, nieprażone ani nieprzygotowane inaczej, z wyjątkiem nasion; w łupinkach
- skóry i skórki bydlęce lub ze zwierząt jednokopytnych, garbowane, odwłoszone, nawet dwojone, ale niewyprawione inaczej, "crust", inne niż w poz. 410441
- masa celulozowa drzewna siarczynowa, z wyjątkiem masy celulozowej drzewnej do przeróbki chemicznej, półbielona lub bielona, z drewna drzew liściastych.

Z kolei już nie skrajnie wysoką ale **wysoką podatność (EXVI \geq 0,6) wykazało 318 towarów na poziomie HS6/CN6, które w 2024 r. odpowiadały za 7% całkowitego polskiego importu (26,8 mld USD). W obrotach tymi towarami został wygenerowany deficyt w wysokości 26,4 mld USD. Warto odnotować, że za zdecydowaną większość w ujęciu wartościowym importu tych towarów odpowiadała jedna pozycja, tj. oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe – 15,2 mld USD (ok. 4% całkowitego polskiego importu).**

Wśród tych 318 towarów najwięcej o wysokiej podatności znalazło się w sektorze chemicznym (93) i rolno-spożywczym (70).

Szczególnie niepokojąca jest **olbrzymia zależność od Chin w przypadku towarów z grupy przemysłu elektromaszynowego**. Niepokój budzi nie tylko sama skala tego uzależnienia (77%) ale także tempo jego wzrostu (w 2020 r. było to 70%, a w 2015 r. 62%). Jest to szczególnie niekorzystne biorąc pod uwagę fakt, że nasz handel ma charakter wewnętrzząięziowy i wyroby elektromaszynowe zajmują najważniejszą pozycję w naszym eksporcie. Tym samym ew. braki dostaw tych towarów mogą przełożyć się na wyniki naszego eksportu.

Tabela 1. Statystyki handlowe dla towarów o wysokim wskaźniku podatności na zagrożenia zewnętrzne (EXVI ≥ 0,6)

Grupa towarowa	Lb. Tow.	Import mln. USD	Deficyt mln. USD	Udział w im. PL (%)	Przykłady towarów	Top importer (udział w %)
Artykuły rolno-spożywcze	70	4 453,7	-4 369,8	1,16	Łosoś atlantycki i głowacica św. lub schłodz.; Masło, tłuszcz i olej, kakaowe; Olej palmowy inny niż surowy i jego frakcje; Orzeszki ziemne, nieprażone; Dorsze zamrożone; Drób domowy żywy- ptactwo z gatunku Gallus Domesticus: o masie przekraczającej 185 g; Mięso z ryb tososiojących, świeże lub schłodzone, nie filety; Tłuszcze i oleje roślinne, ich frakcje; Róże cięte i ich pąki kwiatowe, świeże, na bukiety lub do celów zdobniczych	Norwegia (32%), Niderlandy (13%), Niemcy (12%)
Produkty mineralne	27	17 077,7	-16 962,6	4,47	Oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych; Rudy i koncentraty żelaza; Tytoń "homogenizowany" lub "odtworzony"; Węgiel brunatny (lignit); Żużel granulowany z produkcji żeliwa lub stali; Grafit naturalny w proszku lub płatkach; Granulki, odłamki lub proszek z marmuru, także obrobione cieplnie; Głina ogniotrwała	Arabia Saudyjska (47%), Norwegia (27%)
Produkty przemysłu chemicznego	93	1 519,8	-1 466,4	0,40	Grafit sztuczny; Fenol i jego sole; Butadien-1,3 i izopren; Węgiel sodu; Przemysłowe alkohole tłuszczowe; Inhibitory utleniania; Melamina; Tlenek glinu, inny niż elektrokorund; D-sorbit; Kopolimery octanu winylu w formach podstawowych inne niż w dyspersji wodnej; Etery alifatyczne, oprócz dietylowego, ich pochodne	Niemcy (30%), Chiny (15%), Francja (9%)
Skóry	2	2,8	-2,7	0,00	Skóry i skórki bydlęce lub ze zwierząt jednokopytnych, garbowane, odwłoszone; Skóry kóz lub kozłat, garbowane, bez wełny lub odwłoszone,	Etiopia (45%), Niemcy (43%)
Wyroby przemysłu drzewno-papierniczego	25	508,0	-491,8	0,13	Różnego rodzaju papier i tektura; Papier pergaminowy satynowany oraz pozostałe satynowane papiery przezroczyste lub przeświecające; Ścier drzewny; Papier workowy siarczanowy, niepowleczony, w zwojach lub arkuszach; Papiery do kopiowania i papiery przedrukowe glnw, płyty offsetowe z papieru; Masa celulozowa drzewna siarczynowa; Drewno liściaste z drewna tropikalnego oraz z bambusa	Niemcy (37%), Finlandia (20,8%)
Produkty przemysłu lekkiego	53	207,5	-201,1	0,05	Włókna odcinkowe z wiskozy; Tkaniny z włókien odcinkowych poliestrowych; Tkaniny zawierające ≥ 85 % masy wełny czesankowej lub cienkiej sierści zwierzęcej czesankowej; Tekstylia i filc; Bawełna, niezgrzeblona ani nieczesana; Przędza z włókna ciągłego syntet., wieloskładowa; Tkaniny bawełniane, zawierające 85 % masy lub więcej bawełny; Hafty w sztukach, paskach lub motywach; Przędza wieloskładowa lub kabl; Tkaniny z przędzy z włókna ciągłego syntetycznego	Chiny (20%), Niemcy (16%)
Wyroby ceramiczne	7	82,5	-81,4	0,02	Pręty ze szkła, nieobrobione; Płyty, arkusze i pasy z miki aglomerowanej lub regenerowanej; Wybrane rury ze szkła; Rury, przewody, ryny i osprzęt do rur, ceramiczne; Wyroby ceramiczne do celów laboratoryjnych, chemicznych lub innych technicznych, z porcelany, również chińskiej; Kształtki ze szkła, w arkuszach lub kształtkach, nawet z warstwą pochtaniającą, odbłaskową lub przeciwoodblaskową, ale nieobrobione inaczej; Rury z innego szkła niż kwarc	USA (39%), Chiny (31%)
Wyroby metalurgiczne	23	721,2	-687,7	0,19	Folia z miedzi rafinowanej, o grubości nieprzekraczającej 0,15 mm, bez podłoża; Wyroby walcowane na zimno, płaskie z żeliwa lub stali niestopowej; Pył cynkowy; Wyroby walcowane płaskie ze stali nierdzewnej, o szerokości mniejszej niż 600 mm; Rury przewodowe ze szwem; Magnez nieobrobiony plastycznie zawierający mniej niż 99,8 % masy magnezu; Sztaby, pręty i kształtowniki ze stopów niklu; Stopy cyny; Stopy niklu, nieobrobione plastycznie	Niemcy (25%), USA (21%), Węgry (15%)

Wyroby przemysłu elektromaszynowego	16	2 212,1	-2 085,4	0,58	Części nadające się wyłącznie lub głównie do aparatury objętej pozycjami od 8524 do 8528, z wyłączeniem anten, reflektorów do anten i ich części; Magnesy trwałe i artykuły, które mają stać się trwałymi magnesami po namagnesowaniu, metalowe; Zegarki naręczne, zasilane elektrycznie; Ramy i widelce oraz ich części do pojazdów objętych poz. od 8711 do 8713, innych niż motocykle i wózki dla osób niepełnosprawnych; Oprawki do gogli i tym podobnych; Pogłębiarki pływające; Kondensatory stałe, ceramiczne, jednowarstwowe, inne niż kondensatory elektroenergetyczne	Chiny (77%)
Różne i pozostałe	2	43,9	-43,2	0,01	Naboje do strzelb myśliwskich; Części ładunków do strzelb myśliwskich i śrut broni pneumatycznej	Bułgaria (59%), Rumunia (16%), Słowacja (12%)
Łącznie	318	26 829,4	-26 392,0	7,02		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Towary posortowane wg wielkości importu. Dla lepszego zobrazowania struktury geograficznej zależności importowych, w tabelach niniejszej analizy, kraje które pojawiają się najczęściej, tj. Niemcy i Chiny zaznaczono czcionką kolorową (odpowiednio zieloną oraz czerwoną).

Poniżej w tabeli przedstawiono z kolei listę top 20 spośród omawianych 318 towarów o największej wartości nominalnej wraz ze wskazaniem udziału najważniejszych ich importerów. Rynkiem, który najczęściej się tu pojawia są Niemcy. Chiny, z racji tego, iż niewiele na tej liście znajduje się towarów z grupy wyrobów elektromaszynowych pojawiają się relatywnie rzadko, tj. tylko 3 razy, przy czym towary te mają istotne znaczenie przy produkcji baterii (grafit, magnesy trwałe) oraz turbin wiatrowych (magnesy trwałe), a także mogą mieć zastosowanie przy produkcji ekranów i czujników (RTV, motoryzacja).

Na uwagę zasługuje również obecność pozycji związanych z produkcją stali, która ma kluczowe znaczenie w budownictwie oraz wielu ważnych dla polski gałęziach przemysłu (motoryzacja, AGD/RTV, przemysł obronny, maszynowy). Zwraca uwagę skrajny brak dywersyfikacji dostaw tych towarów – jesteśmy zależni od Ukrainy (wyroby z żelaza) – co ma szczególne znaczenie w kontekście wojny toczącej w tym kraju oraz Niemiec (wyroby walcowane).

Duża część poniższych towarów to wyroby z branży spożywczej, w przypadku których zazwyczaj większość dostaw pochodzi z krajów europejskich. Niemniej na tej liście znalazły się także kraje trzecie, w tym z Ameryki Południowej (orzeszki ziemne) czy nawet Rosja (dorsz zamrożony).

Tabela 2. Zależność geograficzna 20 najważniejszych w imporcie towarów z grupy omawianych 318 produktów

		Import PL (mln USD)	UE udział w %	Kraje trzecie udział w %	Udział top importerów (%)
270900	Oleje ropy naftowej i oleje otrzymywane z minerałów bitumicznych, surowe	15 192	0,0	100,0	Arabia Sau. (53%), Norwegia (30%)
852990	Części nadające się wyłącznie lub głównie do aparatury objętej pozycjami od 8524 do 8528	1 660	4,3	95,7	Chiny (84%)
030214	Łosoś atlantycki i głowacica św. lub schłodz., z wyłąc. mięsa ryb. z poz. 0304, wątróbek, ikry i mleczu	1 568	15,8	84,2	Norwegia (78%)
271020	Oleje ropy naftowej i minerałów bitumicznych, zawierające => 70 % masy olejów ropy naftowej	893	100,0	0,0	Niemcy (94%)
180400	Masło, tłuszcz i olej, kakaowe	838	96,3	3,7	Niderlandy (31%), Niemcy (29%), Francja (22%)

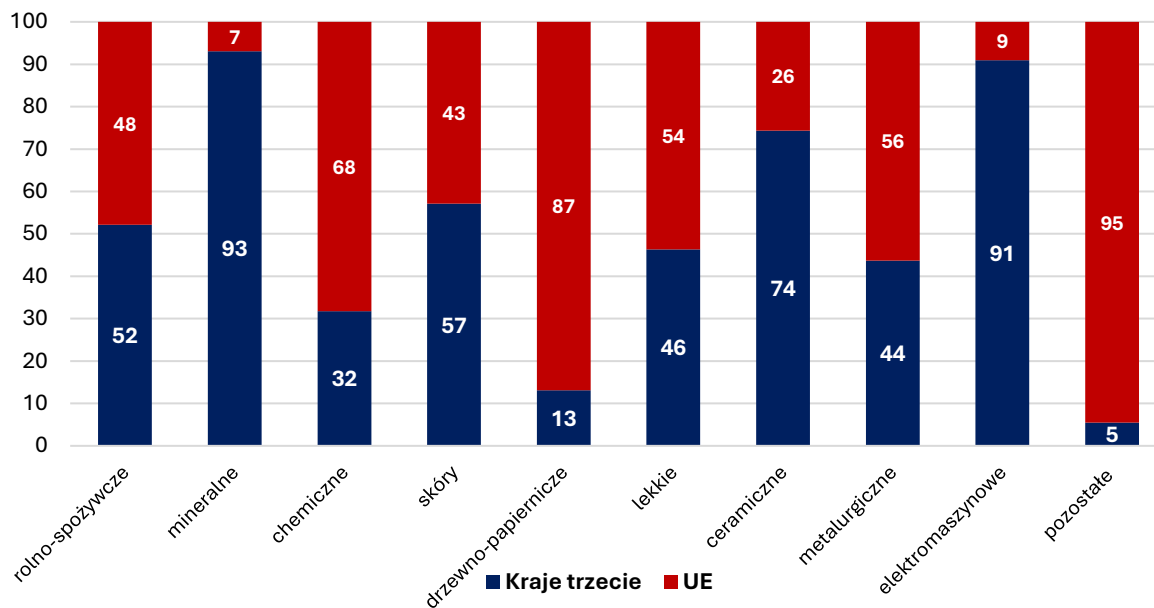
151190	Olej palmowy inny niż surowy i jego frakcje	334	97,5	2,5	Niderlandy (39%), Niemcy (26%), Włochy (21%)
260111	Rudy i koncentraty żelaza, inne niż wyprażone piryty żelazowe, nieaglomerowane	327	0,7	99,3	Ukraina (92%)
380110	Grafit sztuczny	202	11,3	88,7	Chiny (74%)
481013	Pap. i tekst., powł. stos. do celów graf., b. włók. z proc. mech. l. chem.-mech	193	99,2	0,8	Niemcy (42%), Finlandia (25%), Austria (14%)
260112	Rudy i koncentraty żelaza, inne niż wyprażone piryty żelazowe, aglomerowane	192	0,0	100,0	Ukraina (100%)
741011	Folia z miedzi rafinowanej, o grubości nieprzekraczającej 0,15 mm, bez podłoża	154	70,9	29,1	Węgry (64%), Rep. Korei (23%)
120242	Orzeszki ziemne, nieprażone ani nieprzygotowane inaczej,	152	2,0	98,0	Argentyna (59%), Brazylia (23%)
290711	Fenol (hydroksybenzen) i jego sole	145	99,4	0,6	Niemcy (74%), Hiszpania (12%)
750890	Artykuły z niklu pozostałe	141	2,3	97,7	USA (84%)
030363	Dorsze zamrożone, bez mięsa rybiego i filetów z poz. 0304, wątróbek, ikry i mleczu	132	6,4	93,6	Rosja (76%)
850511	Magnesy trwałe i artykuły, które mają stać się trwałymi magnesami po namagnesowaniu, metalowe	129	14,2	85,8	Chiny (84%)
010594	Drób domowy żywy-ptactwo z gatunku Gallus Domesticus: o masie przekraczającej 185 g	127	96,6	3,4	Litwa (30%), Czechy (20%), Słowacja (15%)
030452	Mięso z ryb tososiovatych, świeże lub schłodzone, nie filety	124	0,6	99,4	Norwegia (99%)
720915	Wyroby walcowane na zimno, płaskie z żeliwa lub stali niestopowej	119	96,6	3,4	Niemcy (84%)
290124	Butadien-1,3 i izopren	103	100,0	0,0	Austria (36%), Węgry (33%), Niemcy (27%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS. Towary posortowane wg wielkości importu.

W ujęciu geograficznym zdecydowanie większą zależność w przypadku omawianych towarów Polska wykazuje w stosunku do krajów trzecich (spoza UE). Na nie przypada blisko 80% importu. Mocno te wyniki zawyża Arabia Saudyjska i Norwegia, ze względu na import ropy. Chiny odpowiadają za 7,9% tego importu, a USA 5,5%. Udział krajów unijnych wyniósł zaś ok. 20%, w tym Niemiec za 9,1%, Niderlandów 2,7%, Francji 1,6%.

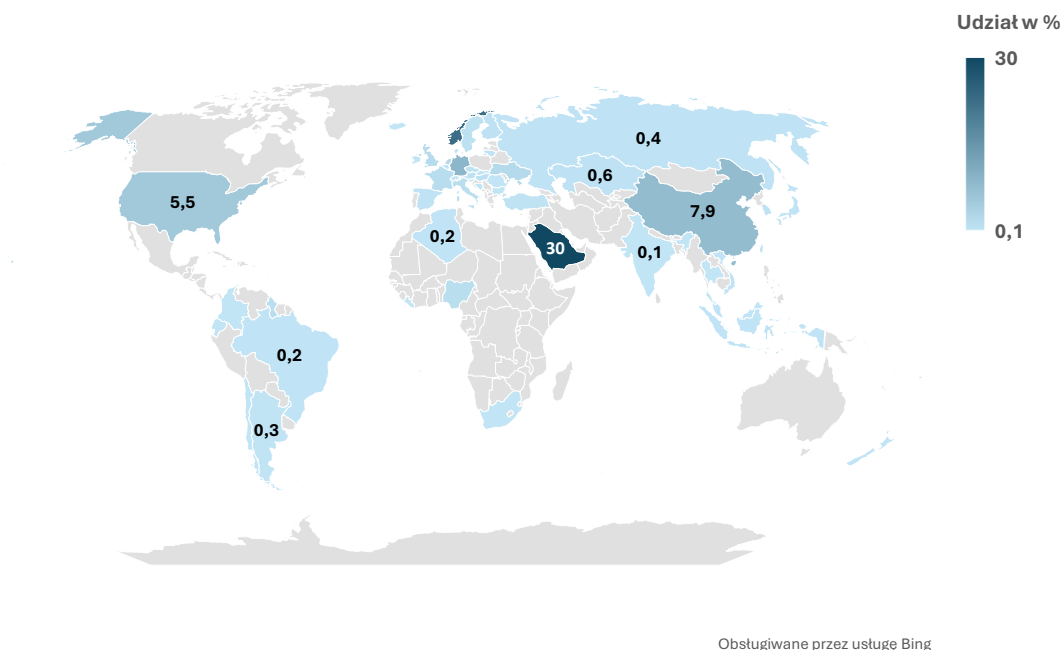
Jak przedstawiono na poniższym wykresie oraz tabeli nr 6 szczególnie dużą zależność od krajów trzecich widać w przypadku wyrobów mineralnych (Arabia Saudyjska, Norwegia), przemysłu elektromaszynowego (Chiny), oraz wyrobów ceramicznych (USA, Chiny). Kraje unijne miały zaś większe znaczenie w imporcie do Polski towarów przemysłu drzewno-papierniczego (Niemcy, Finlandia) oraz chemicznego (Niemcy).

Wykres 1. Udział UE i krajów trzecich w imporcie towarów uznanych za najbardziej podatne na zagrożenia zewnętrzne w podziale na grupy towarowe (2024 r., %)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

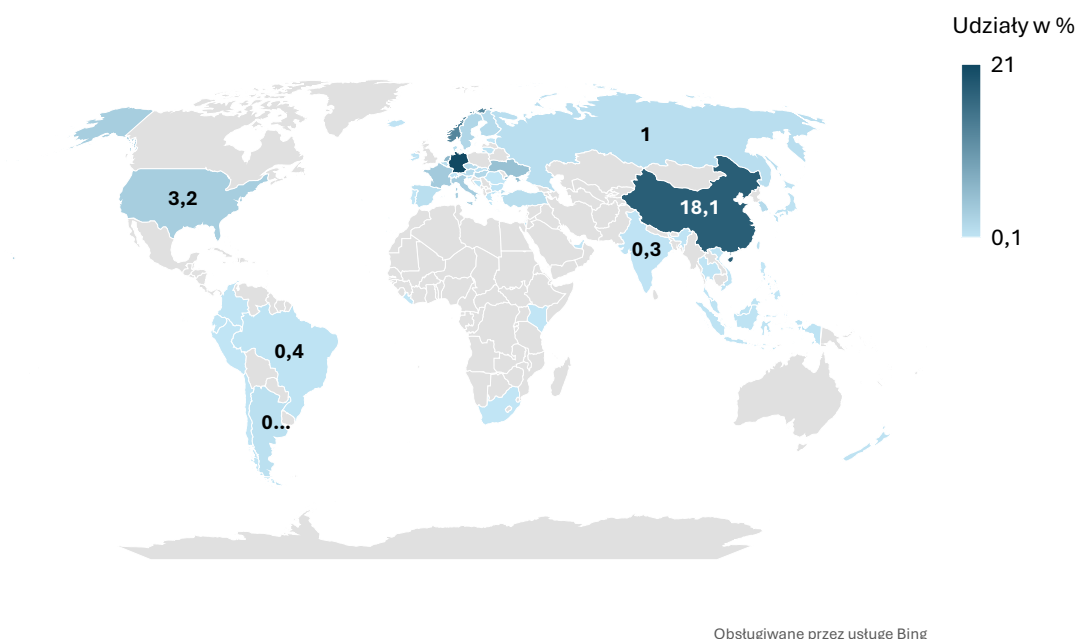
Rysunek 1. Struktura geograficzna polskiego importu towarów najbardziej podatnych na zagrożenia zewnętrzne (318) w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Tak jak wspomniano wcześniej, na dane statystyczne omawianych łącznie towarów zależnych wpływa pokaźna wartość importu ropy. Tym samym warto przyrzeć się strukturze geograficznej tej grupy towarów po wyeliminowaniu tej jednej pozycji. Na poniższej mapie widać, że w takiej sytuacji **mocno w naszym imporcie zyskują Chiny (18% udziału wobec 7,9% w pierwotnym scenariuszu)**, plasując się tuż za Niemcami (21%). Kolejne dwa miejsca zajęły: Norwegia (prawie 13%) i Niderlandy (prawie 6,3%).

Rysunek 2. Struktura geograficzna polskiego importu towarów najbardziej podatnych na zagrożenia zewnętrzne z wyłączeniem ropy (270900) (317) w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W przypadku Chin należy wskazać ich dominującą rolę w imporcie m.in. następujących towarów:

- motocykle (włączając motorowery) oraz rowery wyposażone w pomocnicze silniki; z wózkiem bocznym lub bez; z silnikiem tłokowym o pojemności skokowej ≤ 50 cm³ – w 2024 r. 94% całkowitego ich importu pochodziło z Chin;
- tkaniny z włókien odcinkowych poliestrowych inne niż wymienione w pozycjach od 5512 do 5514, zmieszane głównie lub wyłącznie z włóknami ciągłymi chemicznymi – 85%;
- rutyna (rutin) i jej pochodne – 85%;
- zegarki naręczne, inne niż te objęte pozycją 9101, zasilane elektrycznie, nawet ze stoperem, wyłącznie z odczytem optoelektronicznym – 85%;
- części nadające się wyłącznie lub głównie do aparatury objętej pozycjami od 8524 do 8528, z wyłączeniem anten, reflektorów do anten i ich części – 84%;
- magnesy trwałe i artykuły, które mają stać się trwałymi magnesami po namagnesowaniu, metalowe – 84%.

Należy zwrócić uwagę, że zależność od Chin występuje zarówno w przypadku dóbr pośrednich, których niedobór może zachwiać stabilnością łańcuchów dostaw, jak również produktów finalnych, w tym luksusowych.

W przypadku Niemiec należy wskazać ich dominującą rolę w imporcie m.in. następujących towarów:

- oleje ropy naftowej i minerałów bitumicznych, zawierające ≥ 70 % masy olejów ropy naftowej, zawierające biodiesel, inne niż oleje odpadowe - 94% całkowitego importu pochodziło z Niemiec w 2024 r.;
- fenol (hydroksybenzen) i jego sole – 74%;
- wyroby walcowane na zimno, płaskie z żeliwa lub stali niestopowej, o szerokości ≥ 600 mm, w zwojach, nieplater., niepowleczone, l. niepokryte, grub. ≥ 3 mm – 84%;

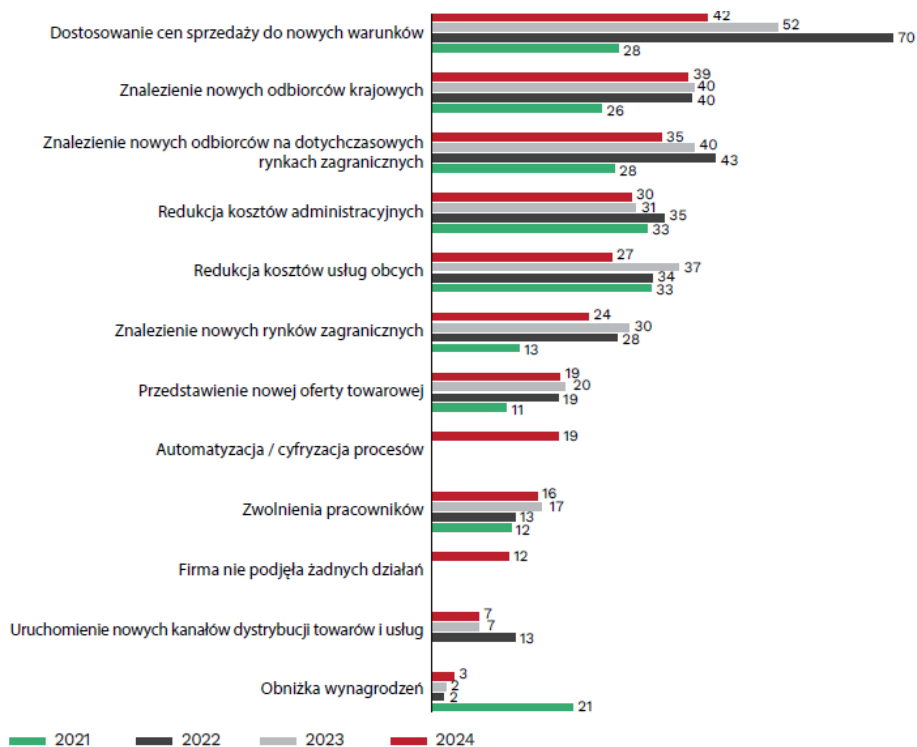
- papier pergaminowy satynowany oraz pozostałe satynowane papiery przezroczyste lub przeświecające, w zwojach lub arkuszach – 51%;
- inhibitory utleniania, inhibitory tworzenia się żywic, dodatki zwiększające lepkość, preparaty antykorozyjne gdzie indziej nie wymienione – 69%;
- węgiel brunatny (lignit), nawet sproszkowany, ale nieaglomerowany, z wyłączeniem gagatu – 77%;
- mięso ze świń solone, w solance, suszone lub wędzone: szynki, łopatki i ich kawałki, z kośćmi – 93%;
- nasiona buraków cukrowych, w rodzaju stosowanych do siewu – 53%;
- rury przewodowe ze szwem, o przekroju koła, śr. zewnętrznej > 406,4 mm, z żeliwa lub stali, do rurociągów ropy naftowej lub gazu, spawane wzdłuż łukiem krytym – 94%;
- kopolimery octanu winylu w formach podstawowych inne niż w dyspersji wodnej – 55%.

Strategie polskich eksporterów³

Od pandemii COVID-19 polskie firmy funkcjonują w zmienionych warunkach zewnętrznych (wahania popytu zagranicznego, wzrost kosztów pracy i surowców, problemy z GVC, cła).

Z badań PIE wynika, że duża część polskich eksporterów z przeciwnościami losu radzi sobie poprzez zmiany cen. Warto jednak odnotować, że ten odsetek znacznie się zmniejszył w porównaniu z poprzednimi latami.

Wykres 2. Strategie polskich eksporterów podjęte w celu podtrzymania kondycji ekonomiczno-finansowej (odpowiedzi z badań przeprowadzanych w latach 2021-2024, w %)

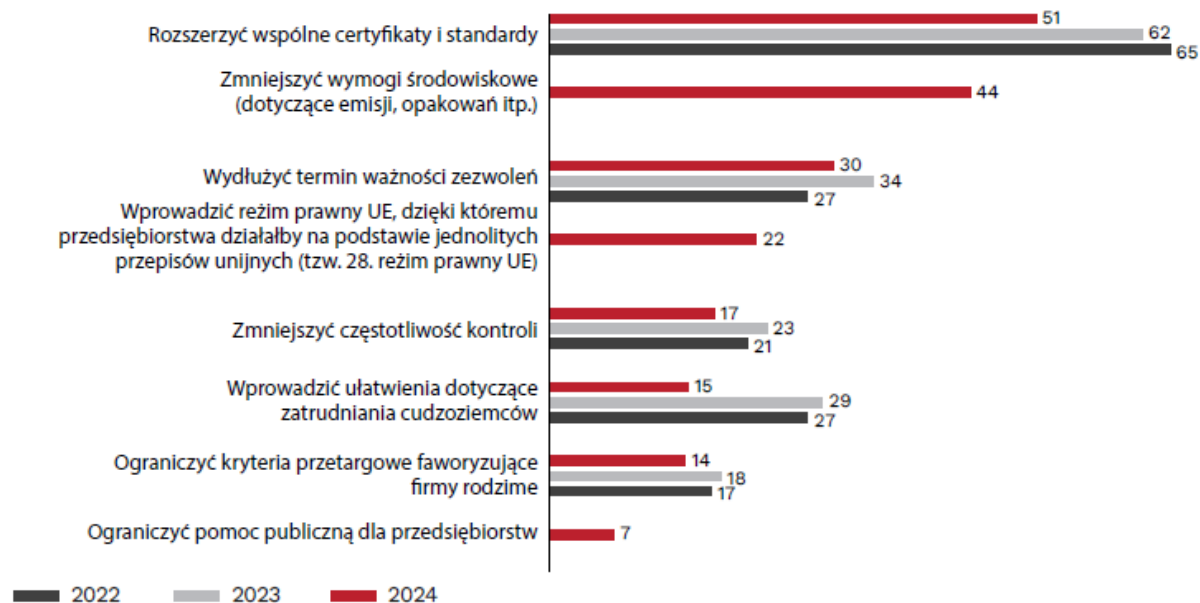

Źródło: Opracowanie własne PIE na podstawie wyników badania ankietowego polskich eksporterów. Brak słupka z odpowiedziami oznacza, że w danym roku nie zostało zadane pytanie dotyczące stosowania danej strategii podtrzymywania kondycji ekonomiczno-finansowej firmy.

³ PIE, *Polscy eksporterzy w czasach niepewności*, 4/2025.

Polscy eksporterzy wypowiedzieli się także co do sposobu poprawy funkcjonowania jednolitego rynku, tak aby przetożyło się to na poprawę warunków ich działalności. Nieznacznie ponad połowa zwróciła uwagę na **potrzebę rozszerzenia wspólnych certyfikatów i standardów**.

Wykres 3. Sposoby poprawy funkcjonowania jednolitego rynku UE wskazane przez polskich eksporterów (odpowiedzi z badań przeprowadzanych w latach 2022-2024, w proc.)

Źródło: Opracowanie własne PIE na podstawie wyników badania ankietowego polskich eksporterów. Brak słupka z odpowiedziami oznacza, że w danym roku nie zostało zadane pytanie dotyczące danego sposobu poprawy funkcjonowania jednolitego rynku.

Działania służące zmniejszeniu podatności w handlu za zewnętrzne zagrożenia

W celu zmniejszenia podatności polskiego handlu zagranicznego na zewnętrzne szoki kluczowe jest podejmowanie działań w obszarach dywersyfikacji, bezpieczeństwa łańcuchów dostaw oraz wsparcia technologicznego. Wymaga to zintegrowanego podejścia na wielu poziomach.

Poniżej przedstawiono przykłady takich działań z podziałem na kluczowe grupy podmiotów mających je podejmować.

1. Przedsiębiorcy (importerzy i eksporterzy)

- **Dywersyfikacja geograficzna:** odchodzenie od strategii jednego dostawcy na rzecz wielu źródeł z różnych regionów świata.
- **Nearshoring i Friend-shoring:** przenoszenie produkcji lub źródeł zaopatrzenia do krajów bliższych geograficznie lub o zbliżonych systemach politycznych.
- **Zwiększanie zapasów strategicznych:** przejście z modelu Just-in-Time na Just-in-Case (tworzenie buforów magazynowych dla kluczowych komponentów).
- **Inwestycje w cyfryzację:** wdrażanie systemów do predykcji ryzyk oraz monitorowania łańcucha dostaw w czasie rzeczywistym.
- **Hedging finansowy:** aktywne zabezpieczanie się przed ryzykiem kursowym (walutowym) oraz wahaniami cen surowców.

2. Instytucje Państwowe

- **Rozbudowa infrastruktury krytycznej:** inwestycje w porty, terminale przeladunkowe oraz magazyny energii i surowców, aby zmniejszyć wąskie gardła logistyczne i zbudować bufor na wypadek przerwania ciągłości dostaw.

- **Promocja innowacji:** dotacje na rozwój technologii, które pozwalają na substitucję importu (produkcję kluczowych części w kraju).
- **Uproszczenie procedur celnych:** cyfryzacja administracji skarbowo-celnej, aby przepływ towarów był płynny nawet w sytuacjach kryzysowych.
- **Wzmocnienie produkcji krajowej** – inwestowanie w strategiczne sektory gospodarki w celu uniezależnienia się od dostawców zagranicznych. W tym również poprawa warunków konkurencyjności tych sektorów (przyjazne regulacje, obniżanie cen energii). Tworzenie popytu na krajową produkcję tych wyrobów. Tworzenie zachęt inwestycyjnych.
- **Monitorowanie zależności** – wykorzystanie narzędzi analitycznych, takich jak EXVI, do oceny ryzyka i przewidywania potencjalnych problemów w łańcuchach dostaw.

3. Podmioty odpowiedzialne za dyplomację ekonomiczną

- **Intensyfikacja działań PAIH.**
- **Budowanie partnerstw surowcowych:** dyplomatyczne wsparcie dla zabezpieczenia dostaw metali ziem rzadkich i surowców energetycznych.
- **Lobbying wewnątrz UE:** Działanie na rzecz ochrony jednolitego rynku oraz zawierania przez UE umów o wolnym handlu (FTA) z bezpiecznymi partnerami.
- **Wykorzystanie Polonii biznesowej:** budowanie sieci kontaktów ułatwiających polskim firmom wejście na egzotyczne rynki.

4. Sektor nauki i edukacji

- **Analiza ryzyka geopolitycznego:** tworzenie centrów analitycznych (think-tanków) dostarczających przedsiębiorcom wiedzy o zagrożeniach na rynkach zagranicznych.
- **Kształcenie specjalistów:** rozwój kierunków związanych z zarządzaniem łańcuchem dostaw (Logistics & Supply Chain Management) oraz cyberbezpieczeństwem w handlu.